

IX.

Naši studenti

Gdje se nakon završenog studija žele zaposliti studenti informacijskih znanosti sa Sveučilišta u Zadru: longitudinalno istraživanje

Mirko DUIĆ

Odjel za informacijske znanosti
Sveučilište u Zadru
mduic@unizd.hr

SAŽETAK

Cilj ovog istraživanja bio je predstaviti preferencije redovitih studenata prve godine prijediplomskog studija *Odjela za informacijske znanosti* Sveučilišta u Zadru u vezi s područjima u kojima bi nakon završenog studija željeli raditi. Također, cilj je istraživanja bio ustanoviti njihove motivacije za upis ovog studija te ustanoviti jesu li zadovoljni studijem. U sklopu istraživanja analizirani su odgovori prve godine studenata redovitoga prijediplomskog studija informacijskih znanosti na sljedeća pitanja: *Kako ste se odlučili upisati studij informacijskih znanosti?* i *Što bi htjeli raditi poslije studija?*. Riječ je o longitudinalnom istraživanju s obzirom na to da su odgovori na ova pitanja prikupljeni tijekom sedam akademskih godina, u periodu od 2016. do 2023. godine. Odgovori su prikupljeni u okviru izrade zadatka koji su studenti radili tijekom kolegija *Uvod u mrežne sustave i tehnologije* na studiju informacijskih znanosti u Zadru. Prikupljeni su i analizirani odgovori 124 studenta. Kako bi se obradili prikupljeni odgovori studenata, korištena je metoda analize sadržaja. Svrha je istraživanja bila dobiti detaljniji uvid u stavove i preferencije studenata, kako bi se doprinijelo informiranome, kvalitetnom razmatranju o mogućem unapređenju i preoblikovanju sadržaja studijskog programa informacijskih znanosti, kao i oblikovanju različitih promocijskih aktivnosti s ciljem privlačenja novih studenata. Prema rezultatima istraživanja, znatan dio studenata izražava zadovoljstvo studijem iz različitih razloga, među kojima su raznolikost nastavnih tema tijekom studija te studentska praksa, vježbe i posjeti ustanovama. Gotovo polovina studenata studij je upisala zbog želje za radom

u knjižnicama, a najčešći razlozi koje navode za to su ljubav prema knjizi i čitanju, kao i želja za radom s djecom i mladima, sudjelovanje u njihovu odgoju i obrazovanju.

KLJUČNE RIJEČI: studij informacijskih znanosti, stavovi i preferencije studenata, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru, knjižnice i čitanje

1. Uvod

Različite okolnosti utječu na područje znanosti, obrazovanja i prakse povezane s informacijama i informacijskim fenomenima. Jedna od tih okolnosti je svojevrsna revolucija u prikupljanju, stvaranju, prenošenju, obradi, pristupačnosti i pretraživosti informacija koju omogućuju digitalne i mrežne *web*-tehnologije i postupci. Različiti aspekti ovih bitnih promjena u svijetu informacija zasigurno već duže vrijeme utječu i na oblikovanje obrazovnih programa studija informacijskih znanosti. Također, na oblikovanje ovih programa utječe i povijest nastanka tih studija, koja je kod mnogih studija povezana s područjem knjižničarstva. Tako je i povijest *Odjela za informacijske znanosti* Sveučilišta u Zadru na kojemu se izvode studiji informacijskih znanosti, usko povezana s područjem knjižničarstva o čemu svjedoči i to što se do 2011. godine *Odjel za informacijske znanosti* nazivao *Odjel za knjižničarstvo*, te je iste godine preimenovan u *Odjel za informacijske znanosti* (Dragija Ivanović, Badurina, 2020: 713). Područje je knjižničarstva u studijima informacijskih znanosti zastupljeno kroz različite kolegije koji se izvode tijekom studija na prijediplomskoj i diplomskoj razini studija. Na studijima informacijskih znanosti na Sveučilištu u Zadru, Sveučilištu u Zagrebu i Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku studenti polaganjem kolegija povezanih s područjem knjižničarstva stječu i bitan dio formalnih uvjeta koji im omogućuju da se zaposle u različitim vrstama knjižnica u Hrvatskoj.

Na razmatranja o daljnjim razvojjima studija informacijskih znanosti u Hrvatskoj, o znanjima i vještinama koje pružaju ili bi mogli pružati svojim studentima, utječu različite okolnosti, od različitih promjena u društvu u kojemu djeluju do fluktuacija na tržištu rada. Jedna od bitnih okolnosti koja

potiče razmatranja o preoblikovanju mnogih studija u Hrvatskoj, pa tako i studija informacijskih znanosti, jest pad broja potencijalnih studenata zbog negativnih demografskih trendova u Hrvatskoj i posljedičnog smanjenja broja studenata, što je posebno izraženo tijekom posljednjih godina. Manji ukupni broj mladih koji su u dobi da mogu upisati studij utječe na manji ukupni broj studenata koji upisuju studije u Hrvatskoj. Stoga nastavno osoblje u visokoškolskim ustanovama, pa tako i nastavnici sa studija informacijskih znanosti na sveučilištima u Zagrebu, Osijeku i Zadru, imaju dodatni motiv da pojačano razmotre i (pre)oblikuju studijske programe kako bi se pokušao povećati interes potencijalnih studenata za njih te u konačnici povećao broj upisanih studenata. Naime, nastavnicima uvid u stavove studenata koji su upisali studij na jednom od navedenih triju sveučilišta, kao i njihov stupanj zadovoljstva studijem, mogu biti vrijedni pri oblikovanju i izradi obrazovnih sadržaja i studijskih programa kako bi u što je moguće većoj mjeri oni bili zanimljivi i korisni sadašnjim i budućim studentima.

2. Pregled istraživanja o mišljenjima i preferencijama studenata informacijskih znanosti

U Hrvatskoj je provedeno vrlo malo istraživanja u kojima su ispitanici bili studenti informacijskih znanosti i u kojima su istraženi njihovi stavovi i preferencije o pojedinim temama povezanim s upisanim studijem, njihove želje i planovi za zaposlenje nakon završenog studija. Jedno od tih malobrojnih istraživanja jest ono Dragije Ivanović i Badurine iz 2020. godine kojemu je cilj bio procijeniti stečene knjižničarske kompetencije završenih studenata informacijskih znanosti u Hrvatskoj u sljedećim ustanovama *Odjel za informacijske znanosti* Sveučilišta u Zadru, *Odsjek za informacijske znanosti* Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, te *Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti* Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Istraživanje je provedeno putem upitnika koji su 2018. godine ispunila 122 ispitanika, među kojima je 84,4 % bilo ženskog roda, a 14,8 % muškog roda. Jedan od rezultata ovog istraživanja je da su ispitanici u velikoj mjeri potvrdili da su željeli studirati upravo knjižničarstvo i informacijske znanosti. Ispitanici su ocjenama od 1 do 5 vrednovali svoje slaganje s tvrdnjom da su ovaj studij

upisali jer su željeli studirati knjižničarstvo i informacijske znanosti. Ocjena 1 značila je da se ispitanik uopće ne slaže s tvrdnjom, a ocjena 5 je značila da se ispitanik u potpunosti slaže s tvrdnjom. Da se ispitanici u velikoj mjeri slažu s ovom tvrdnjom, vidljivo je iz aritmetičke sredine (AS) njihovih ocjena ove tvrdnje – 4,09. Ispitanici su se u vrlo visokoj mjeri složili s tvrdnjom da su studij upisali jer su htjeli raditi u knjižnici (AS = 4,18). Vrlo je mali broj ispitanika kao razloge za upis studija naveo druge razloge, na primjer, nemogućnost upisivanja nekoga drugog studija (AS = 1,59) ili neodlučnost u vezi s izborom studija (AS = 1,50). U odnosu na redovite studente, izvanredni su studenti češće navodili njihovo postojeće zaposlenje u knjižnici kao razlog upisivanja studija (Dragija Ivanović, Badurina, 2020: 709, 721–723). Još jedno istraživanje koje je obuhvatilo i studente informacijskih znanosti u Hrvatskoj, istraživanje je o percepcijama studija knjižničarstva i informacijskih znanosti, kao i o percepcijama profesije, od studenata u Hrvatskoj i Turskoj (Faletar Tanacković, Žilić, Kurbanoglu, Unal, 2018). Jedan od ciljeva istraživanja bio je istražiti motivaciju studenata za upis na studije knjižničarstva i informacijskih znanosti, njihova očekivanja i planove povezane s budućom karijerom. Anketu je ispunilo 69 studenata treće godine prijediplomskog studija na *Odjelu za informacijski menadžment* Sveučilišta Hacettepe u Turskoj, te *Odsjeka za informacijske znanosti* Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Od 69 ispitanika njih 66,6 % bilo je sa sveučilišta u Turskoj, dok je 33,3 % ispitanika bilo s osječkog sveučilišta. Među ispitanicima iz Turske, njih 60,9 % bilo je ženskog roda te 34,8 % muškog roda. Među ispitanicima iz Hrvatske, njih je 78,3 % bilo ženskog roda te 21,7 % muškog roda (Ibid: 46, 51). Jedno od pitanja za ispitanike je bilo da navedu riječi koje im prve padaju na pamet kada misle o profesiji u području knjižničarstva i informacijskih znanosti. Većina ispitanika iz Hrvatske je navela da je prva riječ na koju pomisle *informacije* (87 %), a na drugom mjestu je riječ *knjižnice* (78,3 %). Većina ispitanika iz Turske je također navela da je prva riječ na koju pomisle *informacije* (73,9 %), a na drugom mjestu je riječ *knjižnice* (67,4 %) (Ibid: 52). Što se tiče motivacije za upis na studije u području knjižničarstva i informacijskih znanosti, većina ispitanika iz Turske je upisala ovaj tip studija jer su im ga preporučili prijatelji, članovi obitelji i druge osobe (58,7 %), dok je najviše ispitanika iz Hrvatske upisalo studij zbog raznolikosti karijernih putanja u ovoj profesiji (47,8 %). Na drugom mjestu među razlozima za upis studija

je i kod ispitanika iz Hrvatske i Turske, bila nemogućnost upisa nekog drugog studija – taj razlog ističe 34,8 % ispitanika iz Hrvatske, te 37 % ispitanika iz Turske. Zanimljiv je i podatak da je relativno mali broj ispitanika svoju motivaciju da upišu ovu vrstu studija pronašao u njihovu renomeu u javnosti i statusu koji profesija povezana s ovom vrstom studija ima u društvu – 13 % ispitanika iz Hrvatske i samo 4,3 % ispitanika iz Turske. Neznatan je broj ispitanika pronašao motivaciju za upis ove vrste studija u očekivanim kompetencijama, poput plaće – 8,7 % ispitanika iz Hrvatske i Turske (Ibid: 54).

U Velikoj Britaniji provedeno je istraživanje o tome koje dojmove mladi ljudi imaju o knjižničarstvu kao karijeri i što ih privlači u područje knjižničarstva. Anketirane su dvije skupine ispitanika: a) mladi ljudi u dobi od 18 do 24 godine, koji su u periodu donošenja odluka u vezi s izborom profesionalne karijere; b) studenti diplomskog studija knjižničarstva na Sveučilištu u Sheffieldu (Newbutt, Sen, 2009: 46). Anketu je ispunilo 19 ispitanika iz prve skupine (ispitanici koji ne studiraju knjižničarstvo). Samo je troje ispitanika odgovorilo potvrdno na pitanje jesu li ikada razmatrali da postanu knjižničari i svi su naveli da bi im se ovaj posao mogao sviđati jer vole knjige. Preostalih 16 ispitanika nije razmatralo da postanu knjižničari, a kao razloge su najčešće navodili da je riječ o dosadnom poslu ili o poslu koji ne zadovoljava njihove interese, nedostatak informacija o poslu knjižničara tijekom procesa savjetovanja o odabiru karijere, prethodna odluka za drugu vrstu karijere (Ibid: 50–52). Kod druge skupine ispitanika, studenata diplomskog studija knjižničarstva na Sveučilištu u Sheffieldu, odgovori se znatno razlikuju u odnosu na prvu skupinu, što je i očekivano. Poziv za ispunjavanje anketa poslan je na *web*-adrese svih 42 studenata studija knjižničarstva, te je dio njih ispunio anketu. U istraživanju se ne navodi koliko je točno studenata ispunilo anketu, već je navedeno koliko je studenata odgovorilo na pojedino pitanje. Među pitanjima su bila i sljedeća dva pitanja: *Zašto ste željeli postati knjižničar?*, *Je li nešto specifično utjecalo na vašu odluku da postanete knjižničar?*. Na ovo je pitanje odgovorilo 16 ispitanika, a najviše je ispitanika odgovorilo da su željeli ostvariti karijeru ili napredovati radeći u knjižnicama te da su željeli raditi s korisnicima knjižnica i pomagati im (N = 9, 56,3 %). Među ovim ispitanicima znatan dio njih je naveo da su na njih utjecali ljudi zaposleni kao knjižničari. Među čestim odgovorima ispitanika je i to da ih je na upis studija knjižničarstva motivirala njihova strast za knjigama i čitanjem (N = 7,

43,8 %) što potvrđuje i izjava jednog od ispitanika: *Mislim da su čitanje i ideja pristupa znanju svima koji to žele, dvije vrlo važne stvari, te mi se mogućnost da budem uključen u to područje činila predobrom da bi ju se propustilo.* (Ibid, 49, 54). U još jednom istraživanju provedenom u Velikoj Britaniji istražene su motivacije za upis studenata na studij u području knjižničarstva i informacijskih znanosti te njihove percepcije ovog područja (Simon, Taylor, 2011). U periodu od 2005. do 2020. godine, u okviru fokus-grupa intervjuirano je 65 prijediplomskih i diplomskih studenata upisanih u program *Knjižničarskih studija Odjela za informacijske studije*, Sveučilišta Aberystwyth. Znatna većina ispitanika je bila ženskog roda, a taj podatak, prema autorima studije, nije iznenađujuć, s obzirom na to da žene čine 70 do 80 % zaposlenika u knjižnicama (Ibid: 803, 806). Proučavajući odgovore ispitanika na pitanja kako su se uključili u rad knjižnica i s informacijama, te što ih je motiviralo da upišu studij u tom području, autori su uočili nekoliko odgovora kod većeg broja ispitanika: a) slučajan susret s informacijskim poslom; b) ljubav prema knjigama; c) dugotrajan interes, tj. ambicija da rade u knjižnicama. Značajan broj ispitanika je do ideje i prakse rada u knjižnici došao na slučajan način, kao rezultat različitih promjena u poslovima koje su radili prije toga ili nakon neke veće životne promjene. Također, značajan broj ispitanika ima izraženu ljubav prema knjigama i čitanju. Ispitanici ujedno ističu da bi htjeli pomagati drugima da otkriju vrijedne knjige te da ih potaknu na čitanje. Potom, mnogi su ispitanici imali dugotrajan interes tj. ambiciju da rade u knjižnicama. Na primjer, među njima su ispitanici koji su za rad u knjižnici motivirani time što će moći pomagati ljudima i imati posao koji će im ujedno biti i poziv, za razliku od nekih drugih poslova koje su prije radili (Ibid: 807–810).

U SAD-u je provedeno istraživanje o čimbenicima koji utječu na karijerne izbore diplomskih studenata *Škole knjižničarstva i informacijskih studija* na Sveučilištu Alabama, kao i o njihovim motivacijama da odaberu upravo knjižničarsku karijeru. Anketu je ispunilo 107 ispitanika, od kojih je gotovo 72 % bilo ženskog roda (Taylor, Perry, Barton, Spencer, 2010: 35, 38). Studenti su odgovarali i na pitanje o tome koji su razlozi najviše utjecali na njihovu odluku da se kroz studij usmjere u profesiju povezanu s informacijskim znanostima ili određenim tipom knjižničarstva. Najviše ispitanika, 76 %, odgovorilo je da su im glavni razlog bile funkcije, tj. aktivnosti koje su povezane s poslom tog tipa. Na drugom su mjestu kao razlog navodili preporuke mentora, pro-

fesora, kolega na poslu ili prijatelja (34 %), a tek na trećem mjestu je navođena plaća (otprilike 30 %). Autori ove studije smatraju kako navedeni podaci upućuju na to da je većina studenata knjižničarstva i informacijskih znanosti, *više fokusirana na specifične funkcije knjižničarstva nego na prestiž, plaću ili druge dobrobiti koje bi ih mogle potaknuti na odluku da se odluče za drugačiju, prestižniju karijeru* (Ibid: 41). Zanimljiv je i podatak o tome da su na pitanje u kojem bi tipu knjižnice najviše voljeli raditi, ispitanici odgovarali da najviše preferiraju visokoškolske knjižnice (64 % ispitanika), nakon toga slijede specijalne knjižnice (41 %), narodne knjižnice (otprilike 40 %), dok oko 35 % ispitanika preferira rad u školskim knjižnicama. Rad u arhivima i muzejima preferira 36 % ispitanika (Ibid: 40).

Na Sveučilištu u Torontu u Kanadi je također provedeno istraživanje o percepcijama studenata o informacijskim profesijama i diplomskom studiju *Informacijskih studija* (Cherry, Duff, Singh, Freund, 2011). U periodu od četiri godine je otprilike 1000 studenata ovog studija ispunilo anketu koja istražuje navedene teme. U jednom od pitanja studenti su trebali navesti svoj glavni razlog upisa na diplomski studij u polju informacijskih studija. Najviše ih je odabralo kao razlog *Faktor privlačnosti (Mislilo sam da će ovo biti interesantan odabir karijere)* – 27 %. Druga najčešće odabrana izjava bila je *Slijedio sam svoj san (Cijeli život sam želio biti arhivist, knjižničar, informacijski specijalist, itd.)* – 21 %. Na trećem mjestu bila je izjava *Traženje unosnog zaposlenja (Želim vještine koje će mi pomoći dobiti dobar posao kada diplomiram)* – 18 % (Ibid: 124). Zanimljiv je i rezultat istraživanja o tome da su studenti ocijenili društveni status arhivistike i knjižničarstva niskim ocjenama, iako je riječ o poslovima za koje su se odabrali školovati. Na ljestvici od 1 do 10 trebali su ocijeniti društveni prestiž raznih profesija, s time da je ocjena 1 značila najniži status profesije u društvu, a ocjena 10 najviši status. Prosječna ocjena kojom su studenti ocijenili profesiju arhivista je bila 6, a profesiju knjižničara 6,2. S druge strane, mnogo višim ocjenama su ocijenili društveni prestiž profesije arhitekta (8,2), odvjetnika (8,4) i liječnika (9,3) (Ibid: 125). Ovi podaci upućuju na pomalo neobičnu situaciju da studenti upisuju studij na kojem se obrazuju za profesije za koje smatraju da imaju relativno niski društveni prestiž. Može se pretpostaviti da su bez obzira na tu okolnost, pri odluci o upisu ovog studija prevagnuli prethodno navedeni razlozi: *Faktor privlačnosti, Slijedio sam svoj san, Traženje unosnog zaposlenja*. U istraživanju povezanom sa studijima informacijskih znanosti u Sjevernoj Ame-

rici, Keren Dali i Nadia Caidi istražile su razloge zbog kojih su studentima u Kanadi i SAD-u atraktivne karijere u području knjižničarstva i informacijskih znanosti, zatim, koje su njihove percepcije ovog područja te kakav je proces studentskog donošenja odluka o upisu studija. Kao razlog za provođenje istraživanja autorice navode da će rezultati istraživanja omogućiti oblikovanje kvalitetnih sadržaja za privlačenje novih studenata za ovu vrstu studija (2016: 499). U okviru navedenog istraživanja, tijekom 2014. godine je anketirano 118 studenata s 28 studija u području knjižničarstva i informacijskih znanosti, koji su u SAD-u i Kanadi akreditirani od *Američkog knjižničarskog društva*¹ (Ibid: 499, 504–505). Prema rezultatima istraživanja treba istaknuti da su ispitanici naveli četiri područja koja vide kao poželjna za svoje buduće karijere: a) knjižnice (56 % ispitanika), b) arhivi i upravljanje zapisima (13 %); c) akademsko područje, na primjer, nastavni i istraživački poslovi (3 %); d) netradicionalna radna okruženja (28 %). Ispitanici su trebali odabrati samo jedno područje koje vide kao poželjno za razvoj svoje buduće karijere. Na ovo pitanje odgovorilo je 64 ispitanika (55 %), od kojih se njih čak 49 (77 %) u budućnosti vidi u knjižnici, troje (5 %) ih se vidi u području arhiva i upravljanja zapisima, dok ih se 12 (19 %) vidi u netradicionalnim radnim okruženjima. S druge strane, 52 ispitanika, tj. njih 45 %, navode dva ili više područja koja vide kao poželjne za razvoj svoje buduće karijere (Ibid: 507). Među netradicionalnim radnim okruženjima, tj. okruženjima izvan knjižnica i arhiva, koja ispitanici vide kao poželjna za svoje buduće karijere, nalaze se: vladine agencije, neprofitne organizacije, agencije za kulturnu baštinu, kreativne industrije (nakladništvo, videoigre, zabavne industrije), istraživačke organizacije, područje upravljanja znanjem, korporativna okruženja (privatno savjetovanje, informacijska arhitektura, oblikovanje baza podataka i razvoj te dizajn računalnih aplikacija), muzeji i kulturni centri, politika, obrazovanje izvan područja visokoškolskog obrazovanja (Ibid: 508).

Među novijim istraživanjima o studentskim percepcijama, motivacijama i razlozima upisa studija kod studenata iz triju visokoškolskih ustanova iz područja knjižničarstva i informacijskih znanosti jest ono provedeno u Republici Južnoj Africi (Sibiya, Shongwe, 2021). Anketu je ispunilo 165 studenata prve i posljednje godine studija. Zanimljiv je podatak da mnogi ispitanici prije nego što su upisali jedan od ovih studija, nisu znali što je točno studij knjižni-

¹ American Library Association

čarstva i informacijskih znanosti i za što ih priprema. Uglavnom su ih na upis studija potaknule informacijske brošure (21 %), a potom i preporuke osoba s kojima su u bliskom kontaktu – rodbina (17 %), nastavnici (10 %), prijatelji (9 %), roditelji (7 %) (Ibid: 159). Na pitanje o tome zašto su zadovoljni studiranjem u području knjižničarstva i informacijskih znanosti, ponajviše je ispitanika navelo neke od sljedećih razloga: promjene u percepciji područja knjižničarstva i informacijskih znanosti, mogućnost zaposlenja u ovom području, nije riječ o zahtjevnom području za studiranje, ljubav za pomaganje drugima te ljubav prema čitanju. Kao motivaciju da nastave studirati ove studije najviše studenata je navelo sljedeće razloge: radno okruženje (27 %) i mogućnosti zaposlenja (21 %) (Ibid: 165).

3. Metodologija

Cilj istraživanja jest ustanoviti i predstaviti preferencije redovitih studenata prve godine prijediplomskog studija *Odjela za informacijske znanosti* Sveučilišta u Zadru u vezi s područjima u kojim bi nakon završenog studija željeli raditi. Također, cilj je istraživanja bio ustanoviti njihove motivacije za upis ovog studija te jesu li zadovoljni studijem. Istraživanje je provedeno korištenjem metode analize sadržaja.

U sklopu istraživanja analizirani su odgovori prve godine studenata redovitog prijediplomskog studija informacijskih znanosti na sljedeća pitanja: *Kako ste se odlučili upisati studij informacijskih znanosti?* i *Što bi htjeli raditi poslije studija?* Riječ je o longitudinalnom istraživanju s obzirom na to da su odgovori na ova pitanja prikupljeni tijekom sedam akademskih godina, u periodu od 2016. do 2023. godine. Odgovori su prikupljeni u okviru izrade zadatka koji su studenti radili tijekom kolegija *Uvod u mrežne sustave i tehnologije* na studiju informacijskih znanosti u Zadru.² U sklopu zadatka trebali su na-

² Tijekom navedenih sedam akademskih godina nositelj kolegija je bio izv. prof. dr. sc. Franjo Pehar, koji je održavao predavanja. Također, tijekom svih sedam akademskih godina izvođač kolegija bio je izv. prof. dr. sc. Mirko Duić, koji je održavao vježbe. Od akademske godine 2018./2019. do akademske godine 2022./2023. vježbe je uz Mirka Duića održavao i doc. dr. sc. Ante Panjkota. Zadatak u kojemu su pruženi navedeni odgovori studenata studenti su izraživali u sklopu vježbi koje je izvodio Mirko Duić, koji je ujedno osmislio zadatak. // Odjel za informacijske znanosti. Uvod u mrežne sustave i tehnologije. Izvedbeni plan za ak. god. 2023./2024. [citirano: 2024-06-27]. Dostupno na: https://iz.unizd.hr/Portals/70/docs_novi_web_1/2_

praviti *web*-središte na kojemu će se predstaviti putem odgovora na nekoliko unaprijed zadanih pitanja, a ujedno su trebali i samostalno postaviti nekoliko pitanja i odgovoriti na njih. Među unaprijed zadanim pitanjima bila su i dva prije navedena pitanja o motivima za upis na studij informacijskih znanosti te gdje bi htjeli raditi nakon završetka studija. Kako bi se produbile spoznaje o stavovima studenata, u istraživanje su uključeni i odgovori na pitanje *Kako ste zadovoljni studijem i što vam se sviđa vezano za studij?*. Kolegij na kojemu se zadatak radio obvezni je kolegij na prvoj godini prijediplomskog studija i od akademske godine 2016./2017. do akademske godine 2022./2023. na kolegij su bila upisana ukupno 172 studenta. U sklopu ovog istraživanja prikupljeni su i analizirani odgovori 124 studenta (72,1 % od ukupnog broja studenata koji su bili upisani na kolegij).³ Kako bi se obradili prikupljeni odgovori studenata, na uzorku od 124 zadatka koja su napravili, korištena je metoda analize sadržaja.

Svrha istraživanja jest u tome da se istraživanjem do sada neobrađene teme, nastojao dobiti detaljniji uvid u stavove i preferencije studenata kako bi se doprinijelo razmatranju budućeg razvoja studijskih programa informacijskih znanosti u Zadru, izmjenama i/ili dopunama studijskog programa, kao i oblikovanju promocijskih sadržaja i aktivnosti s ciljem privlačenja novih studenata.

Odgovori studenata u istraživanju su predstavljeni na način da se ne otkrije njihov identitet. Pri predstavljanju i analizi prikupljenih rezultata odgovori studenata su šifrirani oznakama od S1 do S124.

4. Rezultati

4.1. *Kvantitativni rezultati istraživanja o tome gdje studenti žele raditi nakon završenog studija*

Kada promatramo ukupni uzorak studenata, dakle, 124 studenta prve godine prijediplomskoga redovitog studija koji su napravili spomenuti zadatak u periodu od 2016./2017. do 2022./2023. akademske godine, najviše je stu-

docs/izvedbeni_planovi/23_24/ljetni/Iip_23-24_UMST.pdf?ver=DrTzCryDxPy_gwEx2ij5Pg%3d%3d

³ Podaci o broju studenata upisanih na kolegij utvrđeni su uvidom u evidenciju broja upisanih studenata unutar Nastavničkog portala u sklopu ISVU sustava (<https://www.isvu.hr/nastavnickiportal>).

denata odgovorilo da želi raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima (N = 67, 54 %) (Tablica 1). Pri tome treba istaknuti da od 67 studenata, uvjerljivo ih najviše želi raditi upravo u knjižnicama – njih 60 (48,4 %). Potom slijede studenti koji još ne znaju gdje bi točno željeli raditi nakon završenog studija – njih 18 ili 14,5 % od ukupnog broja studenata uključenih u istraživanje. Zatim, studenti koji navode da bi htjeli raditi razne ostale poslove, osim poslova u knjižnicama, arhivima, muzejima i osim poslova u području informatike – 16 studenata (12,9 %). Na četvrtom mjestu po brojnosti su studenti koji bi nakon završenog studija željeli raditi poslove u području informatike – 14 studenata (11,3 %), a potom studenti koji bi nakon završenog studija željeli raditi poslove u knjižnicama, muzejima, arhivima, ili u području informatike – 9 studenata (7,3 %).

TABLICA 1. *Gdje studenti žele raditi nakon studija. Objedinjeni podaci za period od akademske godine 2016./2017. do 2022./2023.*

Akademske godine od 2016-2017 do 2022-2023	N	%
Knjižnice, arhivi, muzeji (KAM)	67	54
Još ne zna	18	14,5
Razni ostali poslovi	16	12,9
Informatika	14	11,3
KAM i informatika	9	7,3
Ukupno studenata koji su odgovorili	124	

U idućem dijelu teksta predstaviti ćemo rezultate istraživanja o tome gdje studenti žele raditi nakon studija, prema pojedinim akademskim godinama (Tablica 2). Najviše studenata s akademske godine 2016./2017. želi raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima (17 studenata ili 63 % od ukupnog broja studenata uključenih u istraživanje s ove akademske godine). Iz Tablice 2 također je vidljivo da na svim godinama najviše studenata želi raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima. Najveći udio studenata koji žele raditi u ovim ustanovama je na akademskoj godini 2022./2023. – njih 83,3 % ili 10 od ukupno 12 studenata. Na drugom mjestu po udjelu studenata koji žele raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima je akademska godina 2019./2020., sa 71,4 % studenata (10 od ukupno 14 studenata).

Najmanji je udio studenata koji žele raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima na akademskoj godini 2020./2021. – njih 31,3 % ili 5 od ukupno 16 studenata. Potom slijede studenti koji žele raditi u području informatike kojih je 25 % (4 studenta) te studenti koji žele raditi razne ostale poslove kojih je 18,8 % (3 studenta). Osim akademske godine 2020./2021., jedina akademska godina na kojoj manje od 50 % studenata želi raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima, akademska je godina 2017./2018. s 34,5 % studenata koji žele raditi u ovim ustanovama (10 od 29 studenata).

Na preostalim dvjema akademskim godinama stanje je sljedeće. Na akademskoj godini 2018./2019. u knjižnicama, arhivima ili muzejima želi raditi 62,5 % studenata (10 od ukupno 16 studenata), dok na akademskoj godini 2021./2022. u ovim ustanovama želi raditi 50 % studenata (5 od ukupno 10 studenata).

TABLICA 2. *Gdje studenti žele raditi nakon studija. Podaci za period od akademske godine 2016./2017. do 2022./2023.*

Akademska godina	2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2020-2021		2021-2022		2022-2023	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Knjižnice, arhivi, muzeji (KAM)	17	63,0	10	34,5	10	62,5	10	71,4	5	31,3	5	50,0	10	83,3
Informatika	3	11,1	3	10,3	2	12,5	1	7,1	4	25,0	1	10,0	0	0,0
KAM i informatika	0	0,0	4	13,8	0	0,0	1	7,1	2	12,5	2	20,0	0	0,0
Razni ostali poslovi	1	3,7	7	24,1	1	6,3	2	14,3	3	18,8	1	10,0	1	8,3
Još ne zna	6	22,2	5	17,2	3	18,8	0	0,0	2	12,5	1	10,0	1	8,3
Ukupno studenata koji su odgovorili	27		29		16		14		16		10		12	

Odgovori studenata analizirani su i prema rodu. Od 124 studenta njih 93 (75 %) ženskog je roda, dok je njih 31 (25 %) muškog roda. Studentice su u znatno većoj mjeri zainteresirane za posao u knjižnicama, arhivima i muzejima, u odnosu na studente. Od 67 studenata obaju rodova, koji su zainteresirani za rad u knjižnicama, arhivima i muzejima, njih 59 (88,1 %) ženskog je roda, dok je njih 8 (11,9 %) muškog roda (Tablica 3). Situacija

je posve drukčija u odnosu na preferencije prema poslovima u području informatike. Od 14 studenata koji imaju želju da nakon studija rade u tom području, njih 6 (42,9 %) ženskog je roda, dok je njih 8 (57,1 %) muškog roda.

TABLICA 3. *Gdje studenti žele raditi nakon studija, s obzirom na rod. Objedinjeni podaci za period od akademske godine 2016./2017. do 2022./2023.*

Akademske godine od 2016-2017 do 2022-2023	Ukupno Ž i M	Ž	%	M	%
Knjižnice, arhivi, muzeji (KAM)	67	59	88,1	8	11,9
Još ne zna	18	13	72,2	5	27,8
Razni ostali poslovi	16	10	62,5	6	37,5
Informatika	14	6	42,9	8	57,1
KAM i informatika	9	5	55,6	4	44,4

Preferencije željenog posla s obzirom na rod, predstaviti ćemo i na sljedeći način. Od ukupno 93 studentice njih 59 (63,4 %) izražava da želi raditi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Trinaest studentica (14 %) još ne zna gdje bi željelo raditi. Također, njih 10 je odgovorilo da želi raditi razne poslove, osim poslova u knjižnicama, arhivima i muzejima, te osim poslova u području informatike (10,8 %). Osim toga, šest studentica (6,5 %) želi raditi poslove u području informatike, dok 5 studentica (5,4 %) želi raditi poslove u knjižnicama, arhivima i muzejima ili poslove u području informatike. Za razliku od studentica, od ukupno 31 studenta koji su odgovarali na pitanja o tome gdje žele raditi nakon završenog studija, njih 8 (25,8 %) želi raditi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Isti broj studenata želi raditi poslove u području informatike. Šest studenata (19,4 %) želi raditi razne poslove, osim poslova u knjižnicama, arhivima i muzejima, i osim poslova u području informatike. Pet studenata (16,1 %) još ne zna gdje želi raditi, dok četiri studenta (12,9 %) nakon završenog studija žele raditi poslove u knjižnicama, arhivima i muzejima, ili poslove u području informatike.

4.2. Kvalitativni rezultati istraživanja o razlozima upisa studija, zadovoljstvu studijem i preporukama za upis

4.2.1. Želja za radom u knjižnicama

a) Interes za knjige, čitanje i knjižnice – najčešći razlozi za upis studija

Većina je studenata u svojim odgovorima navela da bi htjela raditi u knjižnici (N = 60; 48,4 %), a kao razlog za to mnogi od njih navode interes, tj. ljubav za knjige i čitanje (N = 23; 18,6 %). U prilog toj tvrdnji navodimo nekoliko odgovora:

- *Kao što sam već rekla, moj posao iz snova je biti knjižničarka. Razlozi su mnogi, a meni najbitniji su to što jako volim čitati te isto toliko volim ljude. (S48)⁴*
- *Još dok sam bila dijete, ljubav prema knjigama se polako pretvarala u želju za budućim poslom gdje mogu biti okružena knjigama i ljudima koji vole čitati. U srednjoj školi sam počela istraživati koji fakultet obuhvaća knjižničarstvo, i pronašla studij informacijskih znanosti te naposljetku to i upisala. (S49)*
- *Voljela bih raditi u knjižnici, okružena knjigama. (S93)*
- *Oduvijek sam voljela knjižnice, književnost i umjetnost. (S99)*

Osim izraženog interesa prema čitanju, književnosti i umjetnosti, u ovim izjavama vidljivi su i dodatni aspekti koji potiču želju kod studenata za radom u knjižnicama, a to su interes prema radu s ljudima, rad na poslu koji im omogućuje da budu okruženi knjigama i ljudima koji vole čitati. Jedan od studenata ističe i to da voli miris starih i novih knjiga, te da bi se na temelju mnogih pročitanih knjiga mogao brzo snaći u knjižnici i ljudima pružati dobre preporuke za čitanje (S56). Poticanje ljudi na čitanje je aktivnost koju ističe još jedna studentica:

- *Poslije studija bih htjela raditi u knjižnici. Oduvijek me to privlačilo i već*

⁴ Zbog osiguranja anonimnosti svakom od 124 studenta dodijeljena je oznaka od S1 do S124, te se umjesto imena pojedinih studenata navode ove oznake.

sada imam ideje kako bi kroz određene događaje potaknula mlade i odrasle da više čitaju te ukazala na prednosti ljudi koji čitaju. (S108)

Želja za radom u knjižnici ili knjižari prisutna je kod studenta koji bi u tim ustanovama želio organizirati različite projekte i radionice namijenjene djeci, starijim osobama i ljudima s posebnim potrebama (S9). Također, jedan od studenata spominje da bi želio raditi u knjižnici ne samo zato što voli čitati i želi raditi s knjigama već i stoga što je od malena u knjižnici provodio većinu vremena (S115). Isti ovaj student ujedno navodi i to da ima *stalnu potrebu za organizacijom gotovo svih stvari u svom životu* te je uz interes za kulturna i kreativna djela, i ova osobina studenta utjecala na odluku za upis upravo studija informacijskih znanosti. Često posjećivanje knjižnica prije upisa studija jedna je od aktivnosti koju ističu mnogi studenti koji žele raditi u knjižnici (N = 11, 8,9 %). Jedan od studenata ističe da se za studij informacijskih znanosti odlučio ne samo zbog interesa prema knjigama već i zbog interesa prema filmovima i glazbi, dakle, općenito kulturnim i kreativnim djelima (S89). Kod sljedeće studentice je osim interesa za knjige, presudnu ulogu za upis studija imala i ljubav prema stjecanju znanja:

- *... tijekom mog srednjoškolskog obrazovanja raslo je moje zanimanje za razne društvene predmete i strane jezike te fascinirala me je svaka informacija koju sam imala priliku naučiti. Tako su u mojim očima knjižnice postale izvori i čuvari postojećeg znanja. Odabirom ovog studija želim imati priliku naučiti o načinu funkcioniranja takvih ustanova, njihovu sadržaju i spoznavati nove informacije. (S26)*

Jedan student ističe interes za staru i rijetku knjižnu građu, te bi upravo zbog toga želio raditi u *Znanstvenoj knjižnici* u Zadru, s obzirom na to da ova knjižnica u svojem fondu ima dosta stare i rijetke građe (S113). Rad u mirnom okruženju još je jedan od razloga za rad u knjižnicama, koji navode sljedeća tri studenta:

- *Sviđa mi se rad u mirnom okruženju, uz knjige i dobru atmosferu, ali i kolege. (S75)*
- *Sviđa mi se taj miran posao knjižničara stoga sam odlučila upisati studij*

Informacijskih znanosti. (S41)

- *Poslije studija bih voljela raditi u knjižnici, po mogućnosti kao dječji knjižničar. Razlog tome je taj što obožavam knjige, rad s djecom i mir kojim knjižnice odišu. (S33)*

Za potpunije razumijevanje rezultata ovog istraživanja, bitno je napomenuti to kako postoji mogućnost da je broj studenata koji žele raditi u knjižnicama te studenata koji u knjižnicama žele raditi zbog ljubavi prema knjigama i čitanju veći od broja koji je ustanovljen ovim istraživanjem. Naime, pitanja koja su postavljena studentima bila su otvorenog tipa i na njih su različiti studenti različito detaljno odgovarali i predstavljali u većoj ili manjoj mjeri svoje stavove i preferencije u vezi s pojedinim aspektima postavljenih pitanja. Stoga je moguće da ima više studenata čiji su izrađeni zadaci analizirani u ovom istraživanju, koji žele raditi u knjižnici nakon završenog studija, te koji u knjižnicama žele raditi zbog ljubavi prema knjigama i čitanju, nego što je to utvrđeno ovim istraživanjem. Istu napomenu vrijedi uzeti u obzir i za potpunije razumijevanje rezultata istraživanja predstavljenih u idućim potpoglavljima.

b) Interes za rad s djecom u knjižnicama

Iz prethodno navedene izjave studentice (S33) vidljivo je da osim knjiga i mira kojim se odlikuju knjižnice, obožava rad s djecom. Još osam studenata ističe da nakon završetka studija želi raditi u knjižnici jer bi voljeli raditi s djecom. Sljedeći odgovori jasno upućuju na tu želju:

- *Poslije fakulteta bih voljela raditi u knjižnici. Oduvijek me to nekako privlačilo te bih voljela najviše raditi u knjižnici na dječjem odjelu. I tako u isto vrijeme raditi posao koji sam oduvijek voljela te se družiti s djecom koju obožavam. (S40)*
- *Poslije studija bih voljela raditi u knjižnici u osnovnoj školi zbog toga što volim raditi razne projekte s djecom. (S82)*
- *Djeca su kao spužve pa bi im mogla prenositi svoje znanje kroz igru i zabavu. (S41)*

Također, jedan od studenata navodi da bi želio raditi u knjižnici jer, ne samo što voli knjige i rad s ljudima već želi poučavati djecu mlađih uzrasta

o važnosti knjiga i knjižnica (S105). Drugi student smatra da knjižničarski posao može probuditi njegovu kreativnost te da svojim idejama može uvelike pridonijeti knjižničnim uslugama za djecu od najranije dobi nadalje (S33).

c) Posjeti knjižnicama, sudjelovanja u knjižničnim aktivnostima i bliskost s knjižničarima

Dio je studenata prije upisa studija informacijskih znanosti često posjećivao knjižnice i boravio u njima, što je utjecalo na razvoj interesa za upis studija i želju da nakon njegova završetka rade u knjižnicama (N = 11; 8,9 %). Osim toga, jedna je studentica volontirala u knjižnici, te je upravo zbog toga odabrala studij informacijskih znanosti, iako je za upis razmatrala i neke druge studije:

- *Ovaj studij nije bio moj prvi izbor, zapravo sam željela upisati španjolski jezik i povijest, ali ne žalim što sam na kraju upisala informacijske znanosti. Informacijske znanosti sam stavila na popis studija jer sam jedno vrijeme volontirala u knjižnici i svidio mi se taj posao. (S81)*

Slično tomu, jedna studentica ističe da se za studij informacijskih znanosti odlučila već u četvrtom razredu osnovne škole jer je voljela iznvanastavnu aktivnost *Mali knjižničari*:

- *Tu sam se jako povezala sa knjigama, aktivnostima i programima koji su se odvijali u knjižnici. Tako sam odlučila upisati ovaj studij i unaprijediti svoj znanje vezano za studij informacijskih znanosti. (S78)*

Kvalitetan, bliski odnos s knjižničarima kod pet studenata je utjecao na to da se upišu upravo na studij informacijskih znanosti. O tome svjedoče sljedeći odgovori:

- *... zadnji dan sam odlučila staviti informacijske znanosti na prvo mjesto i potvrditi odabir. Znam da ne zvuči romantično kao „oduvijek sam htjela biti...“, ali sad kada se okrenem nije mi jasno zašto prije nisam upisala informacijske znanosti, ipak sam pola života provela viseći u knjižnici sa simpatičnom tetom knjižničarkom. (S21)*

- *Studij informacijskih znanosti sam se odlučila upisati jer jednog dana želim raditi u knjižnici pa je to bila jedina opcija da bi se rad na takvom mjestu ostvario. Od malena volim knjige, odlaske s mamom u knjižnicu, druženje s knjižničarkama, te zaduživanje knjiga na pultu. Svaki slobodan trenutak u svom životu iskorištavam na dobre knjige kojih nikad ne manjka u mom slučaju, na policama naše Gradske knjižnice Zadar. (S58)*

Četvero studenata svoju motivaciju za upis na studij informacijskih znanosti u Zadru dobilo je u *Gradskoj knjižnici Zadar*. S obzirom na odgovore ovih studenata, može se reći kako je *Gradska knjižnica Zadar* svojevrsni inkubator formiranja interesa za studiranje informacijskih znanosti i za formiranje želje jednog dijela studenata za rad u knjižnici nakon završenog studija. O tome svjedoče i sljedeći odgovori:

- *Studij informacijskih znanosti mi se učinio kao neloša ideja iz razloga što sam oduvijek volio posjećivati Gradsku knjižnicu u Zadru. (S120)*
- *Kao dijete sam dosta vremena provodila u Gradskoj knjižnici Zadar te sam vrlo rano shvatila da to nije samo mjesto gdje se dolazi igrati, već da je to mjesto za učenje i druženje. Tu dolaze ljudi svih životnih dobi koji su u potrazi za novim saznanjima. U četvrtom razredu srednje škole saznala sam da na Sveučilištu u Zadru postoji studij Informacijske znanosti koji osposobljava studente za profesiju knjižničara te sam se bez ikakve dvojbe odlučila za ovaj studij. Najbolja odluka ikad. (S44)*
- *Oduvijek su mi bile zanimljive knjižničarke jer sam dosta vremena u svom djetinjstvu provodila u Gradskoj knjižnici u Zadru. Svuda mi se taj miran posao knjižničara stoga sam odlučila upisati studij Informacijskih znanosti. (S41)*

Uz ljubav prema čitanju knjiga, troje studenata spominje i članove obitelji koji rade u knjižnicama ili s kojima su posjećivali knjižnicu, a koji su imali bitan utjecaj na njihovu odluku da upišu studij informacijskih znanosti:

- *Za ovaj studij čula sam preko prijateljice koja studira ovdje. Njezino zadovoljstvo odabirom studija i moja ljubav prema knjizi, odnosno umjetnosti na papiru, bili su ključni da ja završim ovdje gdje sam sada. Jedan od*

razloga također je bio odrastanje uz oca knjižničara koji je tu ljubav prenio na mene. (S38)

- *Odlučila sam upisati studij informacijskih znanosti jer volim čitati knjige i zato što sam provodila većinu svog slobodnog vremena kroz osnovnu i srednju školu u knjižnici s bakom. Moja baka je radila u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, ogranak Spinut. Tijekom svog srednjoškolskog obrazovanja volontirala sam na Dječjem odjelu Središnje knjižnice. (S25)*
- *Od malena volim knjige, odlaske s mamom u knjižnicu, druženje s knjižničarkama, te zaduživanje knjiga na pultu. (S58)*

d) Interes za knjižnice i informacijske tehnologije

Devet je studenata (7,3 %) koji su zainteresirani za knjižničarstvo, ali također ističu da ih zanimaju i informacijske tehnologije, što potvrđuju i sljedeći odgovori:

- *Studij informacijskih znanosti sam odlučila upisati jer me je prvenstveno zanimao svijet književnosti i knjižničarstva, a potom i svijet informacijskih tehnologija. (S34)*
- *Cijelo djetinjstvo sam provela u knjižnici pa sam tako i zavoljela knjige. Znala sam da jednom želim postati knjižničarka. Druga opcija mi je bila informatika. Kad sam saznala za studij Informacijskih znanosti, shvatila sam da je to savršen izbor za mene. (S77)*
- *Jako sam zadovoljna sa studijem i mogućnostima koje nudi. Spoj je svega što sam tražila u fakultetu - informatike te knjižničarstva. Većina kolegija je jako zanimljiva i potrebna za daljnji posao. (S46)*
- *Upisala sam studij sa željom poboljšanja svojih informatičkih sposobnosti, plus ovaj studij je bivše knjižničarstvo, a od malena sam željela biti knjižničarka. (S16)*

Ovi su studenti u studiju informacijskih znanosti pronašli poželjnu kombinaciju sadržaja iz svijeta knjižnica i informacijskih tehnologija. Iz njihovih odgovora vidljiv je interes za oba područja i da je moguće da bi nakon studija bili zadovoljni poslom u obama područjima ili poslom koji kombinira aktivnosti, znanja i vještine iz tih područja. Na primjer, jedan od studenata na pitanje o

tome što bi htio raditi poslije studija odgovara:

- *Iskreno nisam siguran. Možda nastavim dalje sa programiranjem, a možda se zaposlim u nekoj knjižnici. To su dva scenarija u kojima se definitivno mogu vidjeti nakon studija. (S47)*

4.2.2. Želja za radom u području informacijskih tehnologija

U odnosu na knjižničarstvo, znatno manji broj studenata – njih 14 (11,3 %) ističe da su studij upisali zbog informacijskih tehnologija ili zbog toga što bi najviše željeli raditi posao u području informatike. Tako jedan od studenata navodi razloge zbog kojih se upisao na ovaj studij:

- *Upisao sam studij informacijskih znanosti iz par jednostavnih razloga. Zanimljiv je smjer, dosta toga se može naučiti i nakon toga mogu birati karijeru. Bilo to kao knjižničar, stručnjak za informacijske znanosti ili programer. Od kako smo počeli sa studijem shvatio sam da mi programiranje ide od ruke i da mi je zanimljivo i planiram se time baviti nakon završetka školovanja. (S12)*

Dvoje je studenata zbog toga što se studij naziva *studij informacijskih znanosti* pomislilo da je riječ o studiju koji je prije svega informatički orijentiran. Primjere pronalazimo u sljedećim odgovorima:

- *Zapravo sam mislila da ovaj studij obuhvaća samo informatiku pa sam ga prijavila. Kasnije kad sam saznala da je informatika samo dio informacijskih znanosti, najprije sam se razočarala, ali više ne žalim. (S118)*
- *Iskreno prvi put kada sam čuo informacijske znanosti mislio sam da je informatika (vidim sad da nema smisla), tako sam odlučio upisat studij informacijskih znanosti. (S72)*

Pozitivna je okolnost u tome što isti studenti tvrde kako su trenutačno vrlo zadovoljni studijem, tj. ne žale što su ga upisali, unatoč prvotnoj zabuni u vezi s područjem kojim se studij bavi. Studijem je zadovoljan i student koji sugerira kako bi se studij trebao malo više informatički orijentirati (S123). Kao jedan od razloga za upis studija, jedan od studenata navodi uvjerenje da

će u bliskoj budućnosti trebati sve više i više zanimanja gdje će trebat znanja u raznim programima (S36). Također, jedan od studenata kao razlog upisa na studij informacijskih znanosti ističe sljedeće:

- *Na studij informacijskih znanosti sam se odlučio zbog nedavnih promjena zbog kojih ovaj smjer više nije samo knjižničarstvo. Kako se sada preimenovalao u studij Informacijskih znanosti, očekujem više fokusa na tehnološke aspekte vezane uz informacije.* (S117)

Troje studenata ima veći interes za izradu *web*-stranica. Na primjer, jedan od njih navodi da bi poslije studija htio pronaći posao koji će povezati vještine koje je u polju dizajna stekao tijekom srednjoškolskog obrazovanja s komunikacijskim i programerskim vještinama stečenima tijekom studija (S107). Još jedan student navodi da bi nakon studija želio raditi u firmi za izradu *web*-stranica:

- *Ovo me područje najviše zanima jer mi daje puno slobode i kreativnosti pa bih se time volio nastaviti baviti. No, svi ostali sadržaji s kojim sam se do sada susreo su mi prihvatljivi kao dio budućeg zanimanja.* (S92)

4.2.3. Želja za radom u arhivima, muzejima i u nakladništvu

U odnosu na knjižnice, znatno manji udio studenata u odgovorima navodi ostale informacijsko-baštinske ustanove u kojima želi raditi. Među tim su ustanovama i arhivi u kojima želi raditi 9 studenata (7,3 %). Jedna od studentica koje žele raditi u arhivu ističe da se na studij informacijskih znanosti upisala zbog interesa za stare knjige, rukopise i povijest knjižnica:

- *Nakon studija bih željela raditi u arhivu i proučavati stare dokumente, rukopise i samu povijest rodnog grada Gospića i županije. To me oduvijek zanimalo i često proučavam knjige i enciklopedije o tome.* (S116)

Na interes za rad u arhivima i muzejima upućuje i odgovor studentice koja smatra da u studijskom programu nije dovoljno predstavljeno poslovanje ovih ustanova:

- *Postoje par sitnica koje bih promijenila. To ni na koji način ne pokazuje moju nezadovoljnost studijem ili profesorima. Dakle htjela bih da se malo više orijentiramo na gradivo i na usvajanja znanja i sposobnosti koje je povezano s arhivima i muzejima jer su oni, zajedno uz knjižnice, informacijski centri. (S12)*

Jednu je studenticu ljubav prema čitanju i knjigama dovela do želje da se nakon završenog studija pokuša zaposliti u polju nakladništva:

- *Poslije fakulteta bih voljela raditi u nakladništvu. Oduvijek sam voljela čitati knjige i bila bih presretna kada bih svoju profesionalnu karijeru mogla stvoriti iz svoje ljubavi prema pisanom djelu. Isprva je to bilo knjižničarstvo, ali sve što se više upoznajem s knjižničarstvom i radom u knjižnici, sve manje se vidim u tome polju. (S114)*

4.2.4. Zadovoljstvo studijem

a) Raznolikost razloga za zadovoljstvo studenata studijem informacijskih znanosti

Bitno je istaknuti i to da u svojim odgovorima velika većina studenata ističe da su zadovoljni studijem (N = 104; 83,9 %), upućujući ujedno na specifične aspekte studija kojima su zadovoljni. U ovom dijelu teksta predstaviti ćemo njihove odgovore povezane sa zadovoljstvom studijem i izdvojiti pojedine aspekte studija koje veći broj studenata ističe kao one koji im se posebno sviđaju.

Iz sljedećeg odgovora vidljivo je zadovoljstvo studentice načinom rada odjela, predmetima koje ima na studiju, kao i dostupnošću literature:

- *Studijem sam vrlo zadovoljna i sviđa mi se način rada odjela jer je sve jako organizirano. Predmeti su mi vrlo zanimljivi. Sviđa mi se što nam je većina literature na internetu i u obliku prezentacija. (S115)*

Jedna od studentica ističe angažman profesora kao razlog njezina zadovoljstva studijem, a kao pozitivne strane studija ističe još i njegovu koncepciju te mogućnosti koje nudi za zapošljavanje:

- *Jako sam zadovoljna sa studijem, najviše su me oduševili profesori, koji žive*

i vole svoj posao, te me tako motiviraju da budem bolja. Smatram da mi studij nudi puno mogućnosti pri zapošljavanju i mislim da je studij dobro koncipiran. (S74)

Sljedeća studentica kao pozitivne strane studija ističe odličnu međusobnu komunikaciju i povezanost s kolegama i profesorima:

- *Zadovoljna sam sa studijem i mogućnostima koje mi pruža. Najviše mi se sviđa to što nas nije puno na odjelu, pa imamo odličnu komunikaciju i sa ostalim kolegama, ali i sa profesorima. Svi smo kao jedna mala obitelj. (S49)*

U navedenim odgovorima vidimo da su pojedini studenti zadovoljni načinom rada, tj. organiziranošću *Odjela za informacijske znanosti*, zanimljivošću predmeta, dostupnošću literature na internetu, profesorima koji ih motiviraju, koncepcijom studija i mogućnostima zaposlenja koje nudi, komunikacijom s kolegama i profesorima, obiteljskom atmosferom na odjelu na koju utječe i manji broj studenata što potvrđuju i sljedeći odgovori studenata:

- *A najbolja stvar vezana za studij su definitivno ljudi, i kolege i profesori koji su vrlo susretljivi. (S115)*
- *Razlog zadovoljstva je odnos profesora prema studentima, traženje naše aktivnosti i davanje zadataka koji su korisni i zanimljivi. Zanimljivo mi je što se zaista bavimo suvremenim temama i zadacima. (S29)*
- *Profesori su odlični, spremni izići u susret i spremni za dogovore. (S53)*

b) Raznolikost nastavnih tema tijekom studija i različite mogućnosti zaposlenja nakon studija

Dosta studenata kao pozitivnu stranu studija ističe njegovu raznolikost s obzirom na nastavne teme koje se obrađuju tijekom studija. Deset je studenata (8,1 %) kojima se sviđa taj aspekt studija, a ovo su neki od njihovih odgovora:

- *Razlog upisa informacijskih znanosti je njihova raznolikost i mogućnost biranja različitih zanimanja nakon završenog studija. Najveća prednost je to što možemo proširiti vidike i pronaći sebe u područjima za koja nismo ni*

mislili da nas zanimaju. (S110)

- *Informacijske znanosti su ispale zanimljivije od očekivanog. Kao što sam već napisala, najveća prednost je raznolikost kolegija. Tako u isto vrijeme učim o književnosti i o izradi web stranica. (S1)*
- *Sa studijem sam jako zadovoljna. Spaja puno grana kao što su knjižničarstvo, informatika, književnost, povijest, u principu skoro sve što mene i zanima. (S17)*
- *Kod studija mi se najviše sviđa raširenost područja kojima se ovaj studij bavi. (S116)*
- *Potpuno sam zadovoljna studijem, sviđa mi se raznolikost sadržaja i pristup učenju. (S25)*

U sljedećim odgovorima studenti su detaljnije objasnili raznolikost koju im studij informacijskih znanosti pruža te kako im to može pomoći u daljnjem obrazovanju ili na radnom mjestu nakon završetka studija:

- *Zasada sam jako zadovoljna studijem, a najviše mi se sviđa što nije cijeli studij striktno vezan uz knjižničarstvo, nego se podjednako koncentriramo na informatiku i na knjižničarstvo. Studenti kojima se više sviđa knjižničarstvo imaju dovoljno kolegija koji će im pomoći pri odlučivanju za njihov diplomski smjer, a opet studenti kojima je informatika razlog zbog kojeg su upisali ovaj studij imaju jako dobru podlogu za diplomski ukoliko se odluče za Zagreb. (S114)*
- *Zaista sam zadovoljna, premda sam tek na prvoj godini. Prvenstveno sama znanost je zanimljiva, kolegiji na odjelu su raznoliki i moderni - od učenja kako su nastajale civilizacije i prve knjižnice, do učenja programskih jezika, izrade web stranica i slično. Mislim da za svakoga ima ponešto, a u skladu je s tržištem i onime što se traži u budućnosti. (S27)*
- *Odlučila sam upisati ovaj studij jer sam preko prijatelja čula da se ne odnosi samo na knjižničarstvo već ima i mnogo drugih zanimljivih stvari kao što je pretraživanje informacija, izrada stranica, programiranje itd... Nakon toga sam sama istraživala o studiju i program mi se činio vrlo primamljiv. Poslije studija bi htjela raditi kao informacijski stručnjak kako bi pomogla i naučila ljude kako doći do točnih informacija i izvora. (S45)*

Također, jedan od studenata ističe da mu se sviđa to što informacijske znanosti pripadaju društvenom području i imaju interdisciplinarni pristup (S12), dok drugi navodi raznolikost kolegija i znanja koje studij nudi (S88).

c) Studentska praksa, vježbe i posjeti ustanovama

Prema odgovorima sljedećih studenata, može se zaključiti da im se posebno sviđaju oblici nastave koji uključuju njihov aktivniji angažman, poput vježbi i studentske prakse:

- *Ono što mi se isto tako sviđa što u sklopu većine kolegija, osim predavanja, postoje vježbe koje uglavnom prate predavanja pa na taj način možemo primjenjivati i ponavljati naučeno. (S12)*
- *Općenito mi je lakše učiti kroz praksu odnosno vježbe, a pošto imamo dosta takvih predmeta volim ovaj studij. (S41)*
- *Studij informacijskih znanosti sam odlučila upisati nakon što sam razgovarala s par studenata koji su završili isti. Opisali su mi svoje doživljaje i iskustva vezana uz studij, i ja sam naravno bila oduševljena, osim načinom funkcioniranja studija, dojmilo me i to što su imali praksu već na 2. godini. (S80)*

Također, prema odgovorima sljedećih studenata, može se zaključiti da im se posebno sviđaju posjeti različitim ustanovama, poput knjižnica i muzeja, posjeti kulturnim događanjima, studentske razmjene:

- *Sa studijem sam poprilično zadovoljna, a vezano za studij sviđaju mi se posjete raznim ustanovama te posjeti raznim kulturnim događanjima. (S42)*
- *Sa studijem sam vrlo zadovoljna. Najviše mi se sviđaju razne posjete ustanovama koje imamo kroz nastavu. Najzanimljiviji su mi kolegiji u kojima se govori o kulturnoj baštini. (S35)*

Jedan od studenata zadovoljstvo studijem temelji na njegovoj zanimljivosti te optimalnoj količini i rasporedu predavanja, a ujedno mu se studij sviđa zbog studentske razmjene kao i zbog vježbi na računalima i posjeta određenim ustanovama (S53).

Korištenje računala u nastavi kao pozitivan faktor ističe i sljedeća studentica:

- *Samim studijem sam vrlo zadovoljna. ... Ako moram izdvojiti jednu stvar koja mi se posebno sviđa, to bi vjerojatno bila činjenica da je pisanje i predavanje zadaća mnogo lakše putem računala nego pismeno. (S23)*

d) Umjerena opterećenost nastavom i gradivom kao razlozi zadovoljstva studijem

Dvoje studenata svoje zadovoljstvo studijem temelji i na umjerenj opterećenosti nastavom:

- *Profesori su susretljivi i predavanja ne traju dugo pa tako imamo i puno slobodnog vremena. (S99)*
- *Sa studijem sam vrlo zadovoljan zbog male količine gradiva i broja sati, a mali broj sati je ujedno i stvar koja mi se najviše sviđa u vezi ovoga studija. (S97)*

Također, jedan od ovih dvoje studenata navodi da nastavno gradivo na studiju informacijskih znanosti nije preopširno (S97). Isto se to sviđa još jednom studentu koji je zadovoljan i time što je gradivo jednostavno svladati (S49). Da je nastavno gradivo studija jednostavno svladati, smatra i jedan od studenata kojemu je upravo to jedan od razloga zašto mu se sviđa studij informacijskih znanosti (S123). Ističe i to da je studij ispunio sva njegova očekivanja te upućuje na pozitivno okruženje prisutno na studiju. Sljedeća studentica kao pozitivnu stranu studija navodi i to da ga nije bilo teško upisati:

- *Zahvaljujući sestri, studentici informacijskih znanosti, sam saznala za taj studij. S obzirom da nisam imala nikakvih želja što se tiče izbora studija odlučila sam se za studij informacijskih znanosti jer ima jako zanimljiv program i jer nije bilo teško upasti na studij. (S90).*

4.2.5. Značenje studentskih preporuka za upis novih studenata na studij informacijskih znanosti

Iz deset je odgovora (8,1 %) vidljivo da su studenti koji su uključeni u istraživanje doznali od drugih studenata, koji su tada studirali ili već završili studij informacijskih znanosti u Zadru, različite informacije o studiju i dobili prepo-

ruke da ga upišu. Studenti koji su im preporučili studij su prijatelji ili znanci studenata čiji su odgovori predstavljeni u ovom radu, dok je jednoj studentici studij preporučila njezina sestra (S90). O studentskim preporukama studija informacijskih znanosti govore nam sljedeći odgovori:

- *Za sam studij informacijskih znanosti sam saznala prije tri, četiri godine preko kolegice koja sada završava isti. (S108)*
- *Studij informacijskih znanosti sam odlučila upisati nakon što sam razgovarala s par studenata koji su završili isti. Opisali su mi svoje doživljaje i iskustva vezana uz studij, i ja sam naravno bila oduševljena, osim načinom funkcioniranjem studija, dojmilo me i to što su imali praksu već na 2. godini. (S80)*
- *Zapravo sam htjela upisati anglistiku, ali kad je moja prijateljica upisala informacijske znanosti, shvatila sam da je to ono što bih i ja trebala jer sam oduvijek voljela knjige i hvala joj na tome. (S115)*
- *S obzirom da je puno mojih prijatelja studiralo ili završilo na tom odjelu, čula sam samo pozitivne preporuke, pa sam tako odlučila upisati informacijske znanosti. (S27)*

Iz odgovora studenata vidljivo je da su u razgovorima s prijateljima koji su studirali informacijske znanosti doznali za sadržaje na koje je usmjeren ovaj studij te su uvidjeli da su to sadržaji koji i njih interesiraju. Također, katkad su im prijatelji govorili da su zadovoljni studijem i da ga preporučuju za upis. Ove su informacije djelovale na njihove daljnje aktivnosti u vezi s upisom studija (poput istraživanja *weba* u potrazi za dodatnim informacijama o studiju) te na upis studija informacijskih znanosti. Zasiurno su na odluku studenata o upisu studija, osim preporuka drugih studenata, utjecali i drugi faktori. Na primjer, iz sljedećeg se odgovora može vidjeti koji sve elementi u pojedinom slučaju mogu biti važni za odluku o upisu:

- *Za ovaj studij čula sam preko prijateljice koja studira ovdje. Njezino zadovoljstvo odabirom studija i moja ljubav prema knjizi, odnosno umjetnosti na papiru, bili su ključni da ja završim ovdje gdje sam sada. Jedan od razloga također je bio odrastanje uz oca knjižničara koji je tu ljubav prenio na mene. (S38)*

Iz odgovora je vidljivo da su na odluku ove studentice za upis studija, osim zadovoljstva njezine prijateljice studijem, također utjecali ljubav studentice prema knjizi, kao i odrastanje uz oca knjižničara. Dakle, u ovom je slučaju niz različitih utjecaja doprinio donošenju odluke o upisu na studij informacijskih znanosti.

5. Rasprava

Iz odgovora većine studenata (N = 110; 88,7 %) vidljivo je da su zadovoljni studijem, upućujući na specifične aspekte studija kojima su zadovoljni, na primjer, raznolikost nastavnih tema tijekom studija, studentska praksa, vježbe i posjeti ustanovama. Pojedini studenti ističu da im se sviđa raznolikost nastavnih tema na studiju (N = 10; 8,1 %). Informacijske znanosti doista objedinjuju različita područja od knjižničarstva, arhivistike i muzeologije do informacijskih i komunikacijskih tehnologija i fenomena, nakladništva, kulturne baštine, digitalne humanistike, korisničkih studija, digitalnih zbirki i usluga. Primjetno je i to da, za razliku od mnogih studenata koji su iskazali svoje zadovoljstvo kombinacijom tematski vrlo različitih kolegija, nijedan se student nije u svojim odgovorima negativno izrazio o toj raznolikosti. Ova bi mišljenja studenata također trebalo uzeti u obzir pri daljnjem oblikovanju studijskog programa informacijskih znanosti, jer pružaju poticaj da se održi raznolikost kolegija koja je već prisutna u programu studija. Naravno da je pri tome znatan izazov pronaći optimalne kombinacije raznih tematskih polja kroz ponudu obveznih i izbornih kolegija, no zasigurno raznolikost kolegija, osim što odgovara velikom broju studenata, ujedno omogućuje bolje razumijevanje informacijskih fenomena u knjižničarstvu i drugim aspektima informacijskog djelovanja, te pruža studentima veći dijapazon vještina te sveobuhvatniji, potpuniji rezervoar znanja, što im sve može biti od pomoći nakon završetka studija.

Također, rezultati istraživanja upućuju na to da dio studenata ističe da im se sviđaju oblici nastave koji uključuju njihov aktivni angažman, poput vježbi i studentske prakse, kao i posjeti različitim ustanovama (knjižnicama, muzejima...), posjeti kulturnim događanjima i studentske razmjene (N = 6; 4,8 %). Ovi se oblici nastave na odjelu nastoje poticati i održavati što je više moguće

te je raznolikost u načinima izvođenja nastave dobro primljena od studenata. *Odjel za informacijske znanosti* nastoji graditi i održavati kvalitetne suradničke odnose s ustanovama poput knjižnica, kako bi studenti u njima mogli doprinijeti svojim aktivnostima tijekom studija, a ujedno steći bitna znanja, vještine, iskustva i poznanstva, što će im biti dragocjeno za izgradnju karijere nakon završenog studija. Pri posjeti kulturnim događanjima, koja su također popularna kod mnogih studenata, bitno je i da među kolegijima na studiju postoji dovoljan broj onih koji su povezani s temama iz polja kulture, bilo da je riječ o fenomenima povezanim s knjigama, nakladništvom i književnosti, ili filmom, glazbom i kulturnom baštinom. Kolegiji tog tipa omogućuju da studenti sudjeluju na različitim kulturnim događanjima te da u sklopu tih posjeta ujedno imaju aktivnosti i zadatke koji ih potiču da aktivno i pozorno sudjeluju u posjećenim događanjima. Za profesore su takvi posjeti također dobrodošli, ne samo iz razloga što unose osvježavajuću promjenu u uobičajene nastavne aktivnosti već i stoga što potiču pripremu sa studentima za pojedini posjet u vidu predstavljanja i istraživanja tema koje će biti prisutne na događanju, kao i naknadnu obradu tih tema, kada se nakon završenog posjeta, zajedno sa studentima u učionici može razgovarati i raspravljati o određenim aspektima tema koje su bile predstavljene na posjećenim događanjima.

Jedan od bitnih rezultata ovog istraživanja odnosi se na odgovore studenata o tome gdje bi htjeli raditi nakon završenog studija. Naime, nakon analize odgovora studenata utvrđeno je da od 124 studenta njih čak 67 (54 %) želi raditi u knjižnicama, arhivima ili muzejima. Pri tome je bitno istaknuti da najveći broj – njih 60 (48,4 %) želi raditi upravo u knjižnicama. Ovaj rezultat upućuje na to da je gotovo polovina studenata *Odjela za informacijske znanosti* u Zadru, studij upisala zbog želje za radom u knjižnicama. Iako je ovaj odjel još 2011. godine promijenio ime iz *Odjela za knjižničarstvo* u *Odjel za informacijske znanosti*, te je studij knjižničarstva preoblikovan u studij informacijskih znanosti, ipak je i dalje studij informacijskih znanosti mnogim studentima i dalje ostao prepoznatljiv i poželjan za upis upravo na temelju toga što pruža znanja i vještine potrebne za rad u knjižnicama. Rezultati istraživanja upućuju na to da je sve do današnjih dana održan visoki interes studenata za rad u knjižnicama. Naime, najmanje polovina studenata, koji su studij upisali u akademskim godinama 2021./2022. i 2022./2023., nakon završenog studija najviše bi željela raditi u knjižnicama.

U razdoblju koje je obuhvaćeno ovim istraživanjem, od 2016./2017. pa do 2022./2023. akademske godine, studenti su navodili različite motive i razloge zbog koji bi željeli raditi u knjižnicama, tj. zašto su upisali upravo studij informacijskih znanosti na *Odjelu za informacijske znanosti* u Zadru. Najčešći razlozi koje navode su: ljubav prema knjizi i čitanju (N = 25; 20,2 %), želja za radom s djecom, za sudjelovanjem u njihovu odgoju i obrazovanju kroz rad u knjižnicama (N = 9; 7,3 %). S obzirom na ove rezultate istraživanja, može se zaključiti da je bitno da *Odjel za informacijske znanosti* zadrži svoje jake znanstvene, nastavne i stručne veze s knjižničarstvom i knjižničnom zajednicom kako bi studentima nastavio pružati mogućnost da se osposobljavaju i razvijaju u tom području. S obzirom na značajan udio studenata koji ističu da su studij upisali zbog ljubavi prema knjizi i čitanju, kao i zbog snažne, višestruke povezanosti knjiga, čitanja i knjižnica, vrlo je bitno da se na odjelu nastoje održavati i unaprjeđivati postojeći kolegiji koji su povezani s knjižskim i čitalačkim fenomenima, kao i da se nastoje uvoditi novi kolegiji povezani s tim temama koji mogu nadograditi i osvežiti postojeću ponudu. Pri tome je bitno imati u vidu da je kod osoba koje imaju interes za čitanje i knjige ujedno često razvijen interes za kulturu općenito i za razne druge kulturne i kreativne aktivnosti i medije koji mogu biti povezani sa svijetom čitanja i knjiga. O tome nam svjedoče i izjave studenata koji upućuju na svoje šire kulturne interese. Ujedno su interesi za čitanje, interesi za knjige i druge vrste kulturnih djela i aktivnosti, usko povezani s izraženom željom mnogih studenata za rad s djecom i mladima i za sudjelovanjem u njihovu odgoju i obrazovanju kroz rad u knjižnicama. Naime, upravo kroz poznavanje i predstavljanje djela iz polja kulture, bilo da je riječ o knjigama, glazbi, filmovima, ili nekim drugim vrstama kulturnih djela, kao i kroz osmišljavanje i provođenje aktivnosti povezanih s tim djelima (recitacije, predstave, prezentacije novoobjavljenih knjiga, književne večeri i tribine, koncerti, projekcije...), knjižničari mogu privući, zadržati, zabaviti, informirati i obrazovati svoje korisnike, te su i iz tih razloga mnoge knjižnice, osim mjesta gdje se djela iz područja kulture i umjetnosti mogu posuditi, ujedno i kulturni i društveni centri njihovih zajednica. Različita kulturna djela – kao što su knjige, filmovi i glazbena djela – te dobro osmišljene i provedene aktivnosti povezane s tim kulturnim djelima, mogu privući djecu i mlade u knjižnice, motivirati ih da i poslije kroz život rado posjećuju te ustanove, koriste se njihovim uslugama i posuđuju razna djela koja su dostupna u knjižničnim fondovima. Stoga

je bitno da studiji koji obrazuju buduće knjižničare, imaju različite kolegije i druge sadržaje i aktivnosti koje će studente pripremiti za rad u knjižnicama kao ustanovama koje nisu samo mjesta za posudbu knjižnične građe, već i mjesta na kojima se može mnogo toga naučiti kroz razne programe i aktivnosti iz područja kulture i umjetnosti, kao mjesta na kojima se može sudjelovati, stvarati i uživati u različitim događanjima, te upoznati, družiti se i stvaralački surađivati s drugim posjetiteljima knjižnice sa sličnim interesima.

Osim unaprjeđivanjem postojećih kolegija te razvojem novih kolegija povezanih s knjigama, čitanjem i drugim aktivnostima povezanim s kulturom i umjetnosti, studij informacijskih znanosti u Zadru, može se, s obzirom na interes velikog broja studenata, još intenzivnije i raznovrsnije razvijati u tom smjeru i putem drugih aktivnosti povezanih s knjigom, čitanjem i kulturom, kao što su studentski projekti poticanja čitanja, gledanja kvalitetnih filmova i slušanja kvalitetne glazbe, čitateljski, filmski i glazbeni klubovi, promocija čitanja i drugih oblika kulturnih aktivnosti u lokalnoj zajednici te poticanjem i podržavanjem studentskih istraživanja raznih skupina čitatelja, kao i konzumenata ostalih oblika kulture te predstavljanjem tih istraživanja na stručnim i znanstvenim skupovima.⁵ Ove su aktivnosti dobrim dijelom već prisutne u djelovanju odjela, no uvijek postoji mogućnost za njihovo dodatno osnaživanje, posebno s obzirom na to da je otprilike polovina studenata odgovorila da je upisala studij zbog izraženog interesa za te teme. Osim toga, rezultati ovog istraživanja koji potvrđuju da vrlo velik broj studenata ima izražen interes za rad u knjižnicama, kao i veliku ljubav prema knjigama i čitanju, može biti od pomoći *Odjelu za informacijske znanosti* u osmišljavanju informativno-promocijskih aktivnosti kod mladih, prije svega srednjoškolaca, aktivnosti kojima bi ih se informiralo o studiju informacijskih znanosti i nastojalo ih se potaknuti da ga upišu. Naime, ove se informativne i promocijske aktivnosti mogu oblikovati na način da se kroz razne vidove komunikacije obraćaju upravo mladima koji u slobodno vrijeme vole čitati i koji posjećuju knjižnice, dakle, specifičnoj skupini mladih za koje postoji znatna vjerojatnost da bi mogli biti zainteresirani za studij koji im omogućuje rad u knjižnicama, ustanovama

⁵ Što se tiče kolegija povezanih s knjigom, čitanjem i drugim kulturnim temama, ovo su neki od obveznih i izbornih kolegija koji su uže s njima povezani, a trenutno su u redovima predavanja studija informacijskih znanosti u Zadru: *Osnove usmene, pisane i digitalne kulture, Uvod u sociologiju knjige i čitanja, Upoznavanje glazbene baštine, Kulturne studije, Svjetska filmska baština, Hrvatska filmska baština.*

koje su u najužoj vezi s knjigama, čitanjem i drugim djelima i aktivnostima iz polja kulture. Treba istaknuti da je i u različitim prethodnim istraživanjima u kojima su istražena mišljenja i preferencije studenata informacijskih znanosti ustanovljeno da je mnoge od njih na upis studija motiviralo upravo to što ih priprema za profesiju knjižničara, kao i njihova ljubav prema knjigama i čitanju (Newbutt, Sen, 2009; Simon, Taylor, 2011; Dali, Caidi, 2016; Sibiya, Shongwe, 2021).

Također, prema rezultatima istraživanja vidljivo je da su nakon studenata koji bi željeli raditi u knjižnicama, na drugom mjestu po brojnosti studenti koji još nisu sigurni gdje bi htjeli raditi: 18 studenata (14,5 %). Na trećem mjestu po brojnosti su studenti koji bi htjeli raditi razne druge poslove osim onih u knjižnicama, arhivima i muzejima te osim poslova povezanih s informatikom – 16 studenata (12,9 %). Studenti iz ove skupine navode vrlo različite vrste poslova na kojima bi željeli raditi, a među kojima su posao u nakladništvu, uredski posao, dizajn interijera, rad u knjižari. Na četvrtom mjestu po brojnosti su studenti koji žele raditi poslove u području informatike: izrada *web*-stranica, programiranje, poslove gdje je fokus na korištenju multimedijских tehnologija (grafika, izrada filmova, animacija). U ovoj je skupini 14 studenata (11,3 %).

Pri tome treba napomenuti da, iako su objedinjeni u jednu skupinu, studenti koji žele raditi poslove u području informatike međusobno se dosta razlikuju po željama u kojim se poslovima povezanim s informatikom vide nakon završenog studija. Na primjer, među ovim studentima dio njih ističe programiranje kao aktivnost koja ih najviše zanima i kojom bi se voljeli baviti (N = 3), a dio ih ističe posao izrade *web*-stranica (N = 3). Dakle, iako je riječ o različitim poslovima, kod kojih su često vrlo bitni i neki drugi elementi osim samih digitalnih tehnologija, objedinjeni su u kategoriju poslova iz područja informatike. Na primjer, u današnje doba izrada *web*-stranica je posao u kojemu je vrlo bitno korištenje digitalnih tehnologija, no u kojemu su vrlo bitni i drugi aspekti, kao što su poznavanje elemenata, pravila i povijesti dizajna, te poznavanje postupaka lijepog i funkcionalnog oblikovanja različitih vrsta multimedijских sadržaja. Među kolegijima *Odjela za informacijske znanosti* trenutačno postoje oni koji studente osposobljavaju u određenim aspektima za poslove izrade *web*-stranica, programiranja ili multimedijского oblikovanja. Neki od kolegija prisutnih u odjelnom redu predavanja su *Programiranje I*,

Programiranje II, Oblikovanje baza podataka, Rudarenje podataka. Neki od kolegija koji su tematski uže povezani s poslovima na kojima se rabe multimedijske tehnologije jesu *Uvod u mrežne sustave i tehnologije* te *Digitalna multimedija* (Odjel za informacijske znanosti 1 i 2, 2024). Ovi su kolegiji ujedno povezani i s poslovima izrade *web*-stranica. Bitno je napomenuti i to da mnogi od navedenih kolegija mogu upotpuniti znanja i vještine budućih knjižničara s obzirom na to da su u suvremenom knjižničarstvu, kao i u brojnim drugim područjima, digitalne tehnologije i postupci njihova korištenja, postali bitni elementi profesije.

Potrebno je naglasiti da dio studenata nakon završenog studija informacijskih znanosti želi raditi ili u knjižnicama, arhivima, muzejima ili na poslovima iz područja informatike. Naime, devet studenata od 124 (7,3 %) izražava želju za radom u nekom od ovih područja nakon završenog studija. Ujedno, pojedini od studenata koji žele raditi prije svega u knjižnicama, ističu važnost informacijskih tehnologija za poslovanje knjižnica ili svoj interes za ove tehnologije (N = 12 ili 9,7 %). Kao pozitivnu stranu studija informacijskih znanosti ističu to što mogu, osim o knjižnicama i fenomenima povezanim s knjigama i kulturom, ujedno stjecati znanja i vještine povezane s informacijskim tehnologijama. Sve su to različiti aspekti o kojima vrijedi voditi računa pri razmatranju i donošenju odluka o daljnjem oblikovanju i razvoju studija informacijskih znanosti.

Odgovori studenata analizirani su i prema rodu. Od 124 studenta njih 93 (75 %) ženskog je roda, dok je njih 31 (25 %) muškog roda. Istraživanjem je utvrđeno da su studentice u znatno većoj mjeri zainteresirane za posao u knjižnicama, arhivima i muzejima, u odnosu na studente. Od 67 studenata, koji su zainteresirani za rad u knjižnicama, arhivima i muzejima, njih 59 (88,1 %) ženskog je roda, dok je njih 8 (11,9 %) muškog roda. Situacija je posve različita u odnosu na preferencije prema poslovima iz područja informatike. Od 14 studenata koji imaju želju da nakon studija rade u tom području, njih 6 je ženskog roda, dok je njih 8 muškog roda. Ovi podaci upućuju na znatnu razliku u preferencijama sudionika istraživanja ženskog roda u odnosu na sudionike istraživanja muškog roda, što se tiče poslova na kojima bi željeli raditi nakon završenog studija. Podaci su to koji osvijetljavaju određene aspekte profila studenata informacijskih znanosti u Zadru, te također mogu pomoći u informiranom osmišljavanju i provođenju promocijskih aktivnosti odjela.

Vrijedi istaknuti i to da je u različitim prethodnim istraživanjima u kojima su istražena mišljenja i preferencije studenata informacijskih znanosti isto tako ustanovljeno da je na ovoj vrsti studija prisutan veći udio studentica u odnosu na studente (Faletar Tanacković, Žilić, Kurbanoglu, Unal, 2018; Taylor, Perry, Barton, Spencer, 2010; Simon, Taylor, 2011).

6. Zaključak

Različite su mogućnosti budućeg razvoja *Odjela za informacijske znanosti* u Zadru i studija informacijskih znanosti. Na primjer, jedna od mogućnosti je da se u pogledu kolegija i programa ovog studija nastave kombinirati različita znanstvena i stručna područja – od knjižničarstva, arhivistike i tema usmjerenih na kulturnu baštinu i kulturu, do podatkovne znanosti, programiranja, multimedijskog oblikovanja i otvorene znanosti – kako bi se budućim informacijskim stručnjacima omogućilo stjecanje raznolikih znanja, vještina i vrijednosti. Također, jedna od mogućnosti razvoja je da fokus studijskog programa i kolegija bude na knjižničarstvu, za što se argumenti mogu pronaći u dosadašnjem razvoju Odjela i studija, u znanstveno-stručnoj orijentiranosti znatnog broja djelatnika, u mogućnostima zaposlenja nakon završenog studija, kao i u interesu velikog broja studenata za to područje. Osim toga, jedna od mogućnosti daljnjeg razvoja je da fokus studijskog programa i kolegija, zbog snažnog razvoja digitalnih tehnologija u društvu, kao i zbog znanstveno-stručne orijentiranosti znatnog broja djelatnika i mogućnosti trenutačne povoljne perspektive tog područja što se tiče zaposlenja nakon studija, bude prema temama usko povezanim s informatičkim tehnologijama. Postoje, naravno, i druge mogućnosti razvoja, no možda je na ovom mjestu dovoljno navesti nekoliko ovdje već spomenutih, koje su već prilično prisutne u dosadašnjim razmatranjima i nastojanjima preoblikovanja studijskog programa informacijskih znanosti. Zsigurno se ne mogu ponuditi jednostavna rješenja koja bi omogućila donošenje optimalnih odluka o daljnjem smjeru razvoja studija informacijskih znanosti, rješenja koja bi bila optimalna za sve studente i djelatnike. Ipak, ovo istraživanje može doprinijeti u idućim razmatranjima, raspravama i aktivnostima u vezi s razvojem studija informacijskih znanosti time što osvjetljava jedan važan, do sada neistražen, aspekt ove problematike, a to su motivi i želje studenata za

upis na studij informacijskih znanosti i za njihove buduće poslove. Taj aspekt zasigurno nije jedini relevantni aspekt koji vrijedi uzeti u obzir, ali je bitan da bi se stekao kvalitetniji, potpuniji uvid u ovu problematiku.

Dakle, pitanje u kojem se smjeru treba razvijati studijski program informacijskih znanosti u Zadru je i dalje otvoreno pitanje na koje se mogu dati različiti, katkad i međusobno proturječni odgovori. Navest ćemo tek jedan dio mogućih pitanja na koja bi bilo potrebno odgovoriti ako se želi prije svega informirano odgovoriti na temeljno pitanje o smjeru budućeg razvoja ovoga studijskog programa. Ako će se studij fokusirati na knjižničarstvo, onda se može razmatrati na koje se načine može unaprijediti dorađivanjem postojećih i uvođenjem novih kolegija. Ima li trenutačno na studiju dovoljno kolegija povezanih s knjigom i čitanjem te drugim aktivnostima i vrstama građe iz područja kulture, a koji su usko povezani i s knjižničarstvom? Treba li u studij uvoditi kolegije iz arhivistike i muzeologije kojih trenutačno gotovo da i nema? Ili bi možda trebao i dalje povećavati broj kolegija koji su uže povezani s informatikom, kako bi se povećao fond informatičkih znanja i vještina studenata s ciljem većih mogućnosti zapošljavanja u tom trenutačno propulzivnom području? Bi li trebalo povećati broj kolegija koji su fokusirani na knjižnične programe i usluge za djecu i mlade, s obzirom na znatan broj studenata koji upisuju studij zbog želje da jednog dana u knjižnici osmišljavaju upravo programe i usluge za te dobne skupine? Možda treba povećati broj kolegija povezanih s pojedinim područjima poput korisničkih studija, organizacije informacija, podatkovne i otvorene znanosti, primjene umjetne inteligencije u svijetu informacija i kulturne baštine? Bi li možda zbog veće prepoznatljivosti i atraktivnosti studija informacijskih znanosti za mlade koji vole čitati i žele raditi u knjižnicama, a kojih je prema ovom istraživanju velik broj među studentima, a zasigurno i među potencijalnim studentima odjela, bilo dobro da se *Odjel za informacijske znanosti* preimenuje u *Odjel za informacijske znanosti i knjižničarstvo* i tako barem djelomično vrati svojem starom nazivu?

Osim navedenih pitanja, pri razmatranju budućeg razvoja studija informacijskih znanosti, nameću se mnoga druga pitanja, na koja ne postoje konačni i jednostavni odgovori. Pri analizi i razmatranju o tome u kojem se smjeru i kako treba razvijati studijski program informacijskih znanosti u Zadru, zasigurno je potrebno uključiti niz relevantnih aspekata, od onih internih koji su usko povezani sa samim studijem i odjelom, uključujući povijest razvoja

odjela, do onih vanjskih poput perspektiva razvoja knjižničarskog sustava u Hrvatskoj, razvoja i društvenih utjecaja informatičkih i komunikacijskih tehnologija, kao i znatne potrebe za daljnjim opismenjavanjem šire populacije u čitalačkome, kulturnom, informacijskom, informatičkom i medijskom smislu... Sve to i još ponešto, uključujući i sadržaje literature u kojoj se razmatra problematika osobina i razvoja različitih studijskih programa informacijskih znanosti i knjižničarstva⁶, potrebno je razmotriti da bi se dobila jasnija slika i orijentacija u rašomonu⁷ varijabli, pojava, trendova i mogućnosti što utječu na pojedine elemente sadašnjeg stanja, kao i na mogućnosti, potrebe, prilike, ali i ograničenja budućeg razvoja studija informacijskih znanosti.

Nadamo se da je ovo istraživanje pružanjem različitih uvida u razmišljanja i preferencije studenata informacijskih znanosti osvijetlilo barem jedan od aspekata koji su relevantni u razmatranjima o dosadašnjem djelovanju, trenutačnom stanju i budućem razvoju *Odjela za informacijske znanosti* i studija informacijskih znanosti. Nadamo se da uvidi stečeni istraživanjem mogu barem ponešto doprinijeti kvaliteti razmatranja o mogućnostima privlačenja novih i zadržavanja postojećih studenata te oblikovanju studijskog programa na način da većina studenata bude zadovoljna studijem od početka do kraja svojega studijskog puta te da već tijekom studentskih godina, ali i poslije tijekom radnog vijeka, pronosi dobar glas o studiju informacijskih znanosti u Zadru. Često se u visokoškolskim krugovima ističe da su studenti u fokusu svih aktivnosti, da su prioritetni u odnosu na razne ostale elemente visokoškolskog okruženja. U ovom su radu upravo studenti i njihova razmišljanja i preferencije bili prioritetni i u centru istraživanja kako bi se na temelju stjecanja spoznaja o njihovim mišljenjima i preferencijama povećale mogućnosti informiranog razmatranja i rasprava o budućem razvoju i oblikovanju studija informacijskih znanosti – studija na kojemu će studenti i dalje imati priliku kvalitetno nadograđivati svoju osobnost, stjecati različita znanja, vještine, iskustva i prijateljstva vrijedna za cijeli život.

⁶ Posebno se mogu preporučiti tekstovi sljedećih autora: Karen Dali (2015) i Ragner Andreas Audunson (2015, 2018), koji su navedeni u popisu literature.

⁷ Rašomon: različita, često suprotstavljena gledišta o nekom događaju (prema filmu Rashomon Akire Kurosawe, odnosno noveli Ryūnosuke Akutagawe). // Hrvatska enciklopedija – mrežno izdanje: pojam rašomon. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. [citirano: 2024-06-27]. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/rasomon>

LITERATURA

- AUDUNSON, R. A. (2005). Library and information science education: Is there a Nordic perspective. Paper presented at the World Library and Information Congress: 71th IFLA General Conference and Council. August 14-18, 2005, Oslo, Norway.
- AUDUNSON, R. A. (2018). Do we need a new approach to library and information science?. *Bibliothek Forschung und Praxis* 42, 2: 357–362.
- CHERRY, J. M.; W. M. DUFF; N. SINGH; L. FREUND (2011). Student perceptions of the information professions and their master's program in information studies. *Library & Information Science Research* 33, 2: 120–131.
- DALI, K. (2015). How we missed the boat: Reading scholarship and the field of LIS. *New Library World* 116, 9-10: 477–502.
- DALI, K.; N. CAIDI (2016). A two-way street: Building the recruitment narrative in LIS programs. *New Library World* 117, 7-8: 499–539.
- Dragija IVANOVIĆ, M.; B. BADURINA (2020). Procjena dobivenih knjižničarskih kompetencija završenih studenata informacijskih znanosti u Hrvatskoj. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 63, 1-2: 703–746.
- FALETAR TANACKOVIĆ, S.; J. ŽILIĆ; S. KURBANOGU; Y. UNAL (2018). Student perceptions of LIS programs and profession: study among undergraduates in Croatia and Turkey. In: *The Future of Education in Information Science Proceedings from FEIS - International EINFOSE Symposium* (Pp 46–61), 10-11 September 2018 Pisa, Italy.
- Hrvatska enciklopedija – mrežno izdanje: pojam 'rašomon'. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. [citirano: 2024–06–27]. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/rasomon>
- NEWBUTT, S.; B. SEN (2009). What Impressions Do Young People Have of Librarianship as a Career? In: J. Varlejs, L. Lewis and G. Walton (eds). *Strategies for Regenerating the Library and Information Profession*. 8th World Conference on Continuing Professional Development and Workplace Learning for the Library and Information Professions, 18-20 August 2009, Bologna, Italy. (Pp 46–60). K. G. Saur.
- Odjel za informacijske znanosti 1. Red predavanja za ak. god. 2023./2024. – Prijediplomski studij. [citirano: 2024–06–27]. Dostupno na: https://iz.unizd.hr/Portals/70/docs_novi_web_1/2_docs/red%20predava-

- nja/23_24/izmjena/Red%20predavanja_jednopredmetni%20prijediplomski_OIZ_23_24.pdf?ver=91lx46EEorF832ztWNC8FQ%3d%3d
- Odjel za informacijske znanosti 2. Red predavanja za ak. god. 2023./2024. – Diplomski studij. [citirano: 2024–06–27]. Dostupno na: https://iz.unizd.hr/Portals/70/docs_novi_web_1/2_docs/red%20predavanja/23_24/izmjena/Red%20predavanja_jednopredmetni%20diplomski_OIZ_23_24_velja%C4%8Da.pdf?ver=D_pm2lHEoPKz4T2Jec_Euw%3d%3d
- Odjel za informacijske znanosti 3. Uvod u mrežne sustave i tehnologije. Izvedbeni plan za ak. god. 2023./2024. [citirano: 2024–06–27]. Dostupno na: https://iz.unizd.hr/Portals/70/docs_novi_web_1/2_docs/izvedbeni_planovi/23_24/ljetni/IIP_23-24_UMST.pdf?ver=DrTzCryDxPy_gwEx2ij5Pg%3d%3d
- SIBIYA, T.; M. SHONGWE (2021). South African library and information science (LIS) students' perceptions, motivations and reasons for enrolling in the LIS program. *Libri* 71, 2: 159–170.
- SIMON, A.; M. TAYLOR (2011). Career history and motivations for choosing LIS: A case study at Aberystwyth University. *Library Review* 60, 9: 803–815.
- TAYLOR, S. D.; R. A. PERRY; J. L. BARTON; B. SPENCER (2010). A follow-up study of the factors shaping the career choices of library school students at the University of Alabama. *Reference & user services quarterly*, 50, 1: 35–47.